

BALWAŃSKI (42) ai

bał- (33), biał- (6); bał- *BielKom, LubPs, Mącz* (3), *Prot, RejAp, HistRzym, WujJud, SkarŻyw, WujNT* (3); biał- *BudBib*; bał- : biał- *Leop* (10 : 3), *BielKron* (10 : 2); -wań- (33), -wzań- (6); -wań- *BielKom, LubPs, Prot, RejAp, HistRzym, WujJud, SkarŻyw, WujNT* (3); -wzań- *BudBib* (1); -wań-:-wzań- *Leop* (11 : 2), *BielKron* (10 : 2), *Mącz* (2 : 1).

sg m N bałwański (7). ◇ G bałwański(e)go (1). ◇ D bałwański(e)mu (1). ◇ A bałwański (1). ◇ L bałwańskim (2). ◇ f N bałwańską (2). ◇ G bałwański(e)j (2). ◇ pl N m pers bałwańscy (2). subst bałwański(e) (4). G bałwańskich (7). ◇ A m pers bałwański(e) (2). subst bałwański(e) (8). ◇ I m bałwański(e)mi (1). ◇ L bałwańskich (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVII w.

*Przymiotnik od „bałwan”; odnoszący się do wyobrażenia bóstwa pogańskiego lub dotyczący samego bóstwa, bożka; pogański, bałwochwalczy; w polemice religijnej u protestantów obelżywie na określenie 'katolicki'; colosseus Mącz (42) : Potym ieden kapłan bałwańki zawifcią wzbudził Atheny aby przykazali Arifotelowi modłą fie kłaniać bałwanowi *BielŻyw* 87; *BielKom* B3; *LubPs* S4; Y [synowie izraelscy] poczynili sobie flupy/ y ląfy Białwánkie ná káżdym wyfokim pagorku/ y pod wízelkim drzewem gąłężifłym *Leop* 4.*Reg* 17/10; W on dzień przychyli fie człowiek ku fтворziefielowi fwoiemu [...] á ná to co vczynili pálce iego nie poyrzy/ ná gáie y ná bożnice białwánkie. *Leop Is* 17/8, 3.*Reg* 18/1 [3 r.], 2.*Par* 14/3, *Is* 10/10, 27/9 (13); Rokazał tedy Heliafz áby proroki białwánkie powiązano/ á potopiono w potoku Cizon *BielKron* 85; BOnifacyus czwarty [...] w Rzymie s kościołá pogánfkiego ktory zwano Pantheon wyrzucił obrázy białwánkie *BielKron* 164v, 53v, 84v, 86v [4 r.] (12); *Mącz* 59d, 164c [2 r.]; Opusciwfy Rzymiány/ nie dbałem ni kęfa/ O to co fzczeńnym czyni/ lecz o fztukę mięfá. Nie dawáiąc Dziefięćin/ sobie buiác smiele/ Nie bać fię kłátew Rzimfkich w białwánkim Kofćiele *Prot* B2; A beftia náftáwiał dziwnych fwiąt z dziwnemi iubileufzy á z odpufy/ y z rozmáitemi białwánfkiemi obchody y procefyami *RejAp* 110v; *HistRzym* 132v; *WujJud* 198; *BudBib Ps* 96/7; [Julianus odstępcá] chytro Chrześciánfką prawdę y wyznánie iey gubił/ y do chwały białwánfkiey przymufzał. *SkarŻyw* 392; Delubrum – Kościoł bałwansky. *Calep* 302b; Lararium – Kapliczka bałwanska. *Calep* 582b; ták iáko ofiáry Zydowfkie/ y potráwy białwánfkie/ pierwey ofiárowano/ niźli ich pożywano. *WujNT* s. 604, 458 marg, 597 marg.*

W charakterystycznych połączeniach: bałwańska bożnica (3), dom (2), kapliczka, kościół (10), ofiary (3).

Cf **BALWANOWY**